

Ústav pro rozvoj právní vědy, z. ú.

Zakládací listina

Komentář

Ústav lze, dle § 405 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „OZ“), založit dvěma způsoby, a sice touto zakládací listinou nebo tzv. pořízením pro případ smrti. V případě pořízení pro případ smrti se s ohledem na § 418 OZ obdobně použijí ustanovení o nadacích, konkrétně §§ 311 a 312 OZ.

Podstatnou otázkou je forma zakládací listiny, která musí být nesporně písemná. Ustanovení o ústavu o nutnosti speciální formy mlčí, avšak opět skrze § 418 OZ (odkazující na nadační ustanovení) se lze dostat k dikci § 309 odst. 4, jenž pro případ nadace vyžaduje formu veřejné listiny, tedy např. notářského zápisu. Dle některých názorů se toto ustanovení aplikuje také na ústavy, dle jiných nikoliv, neboť v jejich případě představuje § 405 OZ speciální úpravu, jež úmyslně kvalifikovanou formu zakládací listiny vypouští. Tak či onak první signály z praxe však zatím naznačují, že forma veřejné listiny ze strany rejstříkových soudů vyžadována není, jelikož řada dosud založených ústavů byla založena méně formálním způsobem a na jeho základě také bez problémů zapsána do veřejného rejstříku. S přihlédnutím k tomu se domníváme, že ústav je možné založit prostou písemnou formou bez notáře.

Čl. I

Zakladatel

JUDr. Alois Opustil, nar. 28. 9. 1973, bytem Poříčí 3, 639 00 Brno.

Komentář

OZ nestanovuje omezení, co do charakteru zakladatele ústavu, jímž může být jak fyzická osoba, tak osoba právnická. Založit ústav může s největší pravděpodobností i stát, respektive jeho organizační složka, byť současné znění § 29 zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, stále namísto ústavů hovoří o možnosti založit obecně prospěšnou společnost, což od 1. 1. 2014 již nelze.

Co se týče postavení zakladatele, jedná se o osobu (eventuálně osoby, viz níže), která ústav založí a dále se může (např. coby ředitel) podílet na jeho každodenní správě. Mimo samotného založení a nastavení prvotních pravidel může zakladatel dále pravidla chodu ústavu změnami zakládací listiny upravovat, a to i po jeho vzniku. Ze zákona je to také zakladatel, kdo jmenuje členy správní rady ústavu

– orgánu nejdůležitějšího co do jeho správy. Mimo zákonem stanovené případy je možno vyhradit souhlas nebo přímo rozhodování zakladatele i v jiných případech, nebo je naopak dle zakladatelovy vůle omezit.

Dále je to také zakladatel, kdo dle § 315 ve spojení s § 418 OZ podává návrh na zápis ústavu do veřejného rejstříku (příčemž pokud to není možné, může tento úkon učinit statutární orgán ústavu).

Ne úplná shoda v současné době panuje nad odpovědí na otázku, zda může být ústav založen i více osobami nebo pouze osobou jedinou. Na jednu stranu § 125 odst. 1 OZ jasně stanovuje, že v případě většího počtu zakladatelů je právnická osoba založena „přijetím stanov nebo uzavřením jiné smlouvy“, kdežto dle § 125 odst. 2 OZ pokud se jedná o zakladatele jediného, použije se institutu zakladatelské (srov. zakládací) listiny.

Ústav je v kontextu § 405 odst. 1 zakládán zakládací listinou, což by vzhledem k předešlé větě podporovalo výklad, dle něž lze ústav založit pouze jednou osobou. Na druhou stranu však podle § 418 OZ se ve zbytku otázek týkajících se ústavu, o kterých zákon přímo nehovoří, použijí ustanovení o nadacích (s výjimkou úpravy o nadační jistině a nadačním kapitálu) § 309 OZ pořízení zakládací listiny nadace více osobami umožňuje. Na základě výkladu *lex specialis derogat legi generali* nelze než dospět k závěru, že založení ústavu více osobami, ať už fyzickými či právnickými (případně kombinovaně), možné je. Pokud zakládá ústav větší množství osob, je v kontextu § 309 odst. 2 OZ nutné, aby jak v otázce samotného založení, tak i dalších relevantních záležitostech bylo jejich jednání jednomyslné.

Samotné uvedení zakladatele v zakládací listině (respektive povinnost toto učinit) z textu zákona neplyne, avšak pro bezproblémovou identifikaci osoby zakladatele (eventuálně zakladatelů), minimálně pro potřeby budoucích dispozic s textem zakládací právní listiny a jiných záležitostí spojených s chodem ústavu, bychom rozhodně doporučovali údaje uvedené v čl. I této zakládací listiny v zakládací listině uvést.

Čl. II

Název a sídlo

Ústav pro rozvoj právní vědy, z. ú. (dále jen „ústav“) má své sídlo v Brně. Anglický ekvivalent názvu ústavu: Institute for the Development of Jurisprudence.

Komentář

Název a sídlo ústavu patří dle § 405 odst. 1 písm. a) OZ mezi minimální povinné náležitosti zakládací listiny ústavu.

Dle § 404 musí název ústavu obsahovat sousloví „zapsaný ústav“, eventuálně zkratku „z. ú.“ Na rozdíl od spolků tak nepostačí samotný výskyt slova „ústav“ v kořeni názvu. Jinými slovy „Ústav pro rozvoj právní vědy“ dostačující není, „Zapsaný ústav rozvoj právní vědy“ nebo „Ústav pro rozvoj právní vědy, z. ú.“, již ano.

Co se týče sídla ústavu, postačí (pro větší flexibilitu nevyžadující změnu zakládací listiny spolu s každou změnou adresy sídla) uvést obec, v níž se jeho sídlo nachází. Pokud ale zakladatel chce, může uvést i přesnou adresu. Plná adresa pak musí být uvedena ve veřejném rejstříku, do kterého je ústav zapsán.

Anglický ekvivalent českého názvu není povinný.

Čl. III

Účel a předmět činnosti ústavu

Účelem ústavu je realizace odborného výzkumu v oblasti právní vědy a podpora rozvoje tohoto společenskovedního odvětví, ať už přímou či nepřímou formou, a to především skrze organizování odborných konferencí a seminářů a tvorbu analýz a publikací s touto tematikou.

Komentář

Povinnost uvést v zakládací listině účel ústavu (prostřednictvím definování jeho hlavní činnosti) je stanovena v § 405 odst. 1 písm. b) OZ. V kontextu § 402 OZ by měl být ústav založen za účelem provozování činnosti společensky nebo hospodářsky užitečné. Oproti např. nadacím není ústav založen k poskytování finančních prostředků, typicky se bude jednat o poskytování sociálních či jiných služeb či jiné činnosti naplňující předpoklad uvedený v § 402 OZ (např. výzkumnou a osvětovou činnost zmíněnou ve výše uvedeném čl. III).

Čl. IV

Vklad

Zakladatel vložil při založení ústavu peněžitý vklad ve výši 50 000 Kč (padesát tisíc korun českých). Peněžitý vklad se stává majetkem ústavu ke dni jeho vzniku. Správou vkladu do vzniku ústavu je pověřen zakladatel.

Komentář

Dle § 405 odst. 1 písm. c) OZ musí zakládací listiny ústavu obsahovat údaj o výši vkladu, popřípadě o jeho nepeněžitém předmětu, avšak na rozdíl od nadací není stanovena minimální povinná výše takového vkladu. Na jednu stranu je tedy povinné v zakládací listině uvést a do veřejného rejstříku vložit údaj o tom, jak vysoký je vklad do ústavu vložený, avšak ten může být prakticky libovolně vysoký (teoreticky i nulový). Pokud odhlédneme od formálních požadavků, nelze než si uvědomit, že výše vkladu má také řadu praktických dopadů (např. může hrát roli v jednání o poskytnutí úvěru bankou apod.), a tak doporučujeme nějakou částku (je-li to v silách zakladatele) do ústavu vložit.

Čl. V Orgány ústavu

Orgány ústavu jsou ředitel, správní rada a dozorčí rada.

Komentář

Ze zákona (v kontextu § 408 a násl. OZ) jsou povinnými orgány ústavu ředitel, coby orgán statutární, a správní rada. Dozorčí rada, coby orgán kontrolní, povinná není a její zřízení tak závisí pouze na vůli zakladatele.

Čl. VI Ředitel

1. Ředitel je statutárním orgánem ústavu, jenž řídí jeho činnost, jedná jeho jménem a rozhoduje ve všech záležitostech, které nespádají do pravomoci správní rady. Jednání jménem ústavu spadající do jeho pravomoci je ředitel oprávněn činit samostatně.
2. Ředitel je povinen zajistit řádné fungování ústavu a naplňování účelu, pro něž byl založen, řádné vedení jeho účetnictví, plnění všech zákonných povinností s jeho činností spojených, minimálně jednou za 3 měsíce informovat o stavu činnosti ústavu správní radu a dozorčí radu a plnit další povinnosti stanovené touto zakládací listinou. Za splnění těchto povinností je ředitel odpovědný správní radě.
3. Ředitel nemůže být členem správní rady, má však právo účastnit se jejích jednání a prezentovat na nich svá stanoviska.
4. Funkční období ředitele je pětileté.
5. Správní rada ředitele odvolá, pokud nezajistil řádné plnění povinností uvedených v odstavci druhém, a to přesto, že byl jejím prostřednictvím k nápravě tohoto stavu vyzván, nebo pokud i přes řádné plnění jeho povinností jedná způsobem, který ústav navenek poškozuje.

Komentář

Na rozdíl např. od spolků je statutární orgán ústavů ze zákona vždy monokratický – ředitel. Dle § 408 odst. 1 věty druhé OZ je možné zvolit pro statutární orgán i jiné jméno, ovšem nesmí tím vzniknout klamný dojem o jeho povaze (takovéto označení však musí být určeno statutem ústavu a nikoliv jeho zakládací listinou). Hlavním úkolem ředitele je zabezpečit každodenní chod ústavu a jednat za něj v záležitostech, které zákon, nebo sám zakladatel nesvěřil správní radě.

Co se týče nároků na osobu, která se může stát ředitelem ústavu, dle § 408 odst. 2 OZ se jím může stát pouze osoba, která nebyla odsouzena za úmyslný trestný čin (respektive byla-li taková osoba zvolena, k výsledku volby se nepřihlíží). Zakladatel si může samozřejmě v zakládací listině určit požadavky nad rámec uvedených, pokud nejsou v rozporu se zákonem (např. diskriminační). Ředitelem dále nesmí být člen správní rady nebo dozorčí rady, naopak zakladatel (eventuálně jeden ze zakladatelů) tuto funkci vykonávat smí. OZ nestanovuje, že by funkci ředitele mohla vykonávat pouze fyzická osoba (respektive

nevyklučuje možnost, aby byla do funkce ředitele zvolena osoba právnická) a tak tato situace nesporně nastat může. Přitom by v kontextu s § 154 OZ v praxi tuto právnickou osobu zastupovala fyzická osoba na základě zmocnění, eventuálně člen jejího statutárního orgánu. Na druhou stranu je toto řešení mírně kostrbaté a jeho užití není v praxi příliš vhodné.

Konkrétní povinnosti ředitele OZ ani jiný předpis nestanovuje a tak záleží jen na zakladateli ústavu, zda a jaké povinnosti do zakládací listiny uvede. Výčet obsažený ve druhém odstavci výše uvedeného čl. VI této zakládací listiny je pojat poměrně vágně a tak nechává řediteli relativně velký manévrovací prostor. Meze konkrétnosti a striktnosti se zde zakladateli nekladou.

Ředitel je dle § 410 OZ volen a odvoláván správní radou (nikoliv zakladatelem a to ani při samotném zakládání ústavu), přičemž na rozdíl od výše popsaných podmínek pro platnost volby není při odvolání správní rada zákonem nijak omezena. Pokud rovněž samotná zakládací listina o odvolacích důvodech mlčí, záleží to jen na její úvaze a názoru většiny jejích členů.

V čl. VI této zakládací listiny je funkční období ředitele omezeno na dobu pěti let, nicméně zakladatel je může upravit v libovolné délce, přičemž může také platně stanovit funkční období na dobu neurčitou. Pokud by o délce funkčního období zakládací listina mlčela, použil by se obdobě § 364 OZ (opět v kontextu znění § 418 OZ), který upravuje pro člena statutárního orgánu nadace (správní rady) funkční období pětileté.

Čl. VII

Správní rada

1. Správní rada je tříčlenný orgán, který dbá o zachování účelu, po něž byl ústav založen a na řádné hospodaření s jeho majetkem.
2. Správní rada schvaluje:
  - a. rozpočet ústavu,
  - b. řádnou a mimořádnou účetní uzávěrku a
  - c. výroční zprávu.
3. Správní rada rozhoduje o:
  - a. zrušení ústavu,
  - b. vydání statutu a jeho změnách,
  - c. jmenování a odvolání ředitele a stanovení jeho mzdy,
  - d. rozdělení hospodářského výsledku,
  - e. odměňování členů správní rady a ředitele v závislosti na hospodářském výsledku ústavu,
  - f. zahájení provozu obchodního závodu nebo jiné vedlejší činnosti ústavu a
  - g. změně sídla ústavu a to po předchozím vyjádření ředitele.K rozhodnutí o zrušení ústavu je třeba souhlasu zakladatele.
4. Předchozí souhlas správní rady je vyžadován pouze k právnímu jednání, jímž ústav:
  - a. nabývá nebo pozbývá vlastnického práva k nemovité věci,
  - b. vlastní nemovitou věc zatěžuje,

- c. nabývá nebo pozbývá právo autorské nebo průmyslové nebo
  - d. zakládá jinou právnickou osobu nebo se na takové osobě podílí vkladem.
5. Vydání souhlasu či nesouhlasu s jednáním dle předešlého odstavce je správní rada povinna učinit nejpozději do 7 dní ode dne, kdy je k tomuto vyzvána ředitelem.
6. Jednomyslné stanovisko správní rady je potřeba k:
- a. přijetí rozhodnutí o zrušení ústavu,
  - b. přijetí rozhodnutí o schválení statutu,
  - c. schválení rozpočtu ústavu a jeho změny,
  - d. rozhodnutí o rozdělení hospodářského výsledku,
  - e. rozhodnutí o jmenování a odvolání ředitele ústavu a stanovení jeho mzdy a
  - f. souhlasu se zcizením nebo zatížením nemovité věci.
- Ve zbylých případech se správní rada usnáší prostou většinou.
7. Správní rada se schází pravidelně dvakrát do roka. Mimo pravidelné schůze se správní rada může sejít na schůzi mimořádné, konané zpravidla k řešení naléhavých otázek, pokud dá ke svolání této schůze předsedovi podnět ředitel, nadpoloviční většina členů správní rady či dozorčí rada.
8. Z každého zasedání správní rady je pořízen zápis, který podepíše zapisovatel a předseda. Zápis je zaslán řediteli, dozorčí radě a zakladateli.
9. V čele správní rady stojí předseda, kterého si členové správní rady zvolí ze svého středu. Předseda svolává zasedání správní rady, řídí jeho průběh a stará se o komunikaci mezi správní radou, ostatními orgány ústavu a zakladatelem.
10. Členy správní rady jmenuje a odvolává zakladatel ústavu. Funkční období člena správní rady je pětileté.
11. Pokud zanikne členu správní rady jeho členství, jmenuje zakladatel ústavu na jeho místo člena nového; člen správní rady může být jmenován opakovaně. Pokud tak zakladatel neučiní do 2 měsíců od okamžiku zániku členství daného člena, jmenuje správní rada bez návrhu nového člena sama.
12. Prvními členy správní rady jsou:
- a. JMÉNO, PŘÍJMENÍ A BYDLIŠTĚ
  - b. JMÉNO, PŘÍJMENÍ A BYDLIŠTĚ
  - c. JMÉNO, PŘÍJMENÍ A BYDLIŠTĚ

Komentář

Správní rada je orgánem, který se stará o řádnou správu ústavu nad rámec každodenní činnosti, jež je zabezpečována jeho ředitelem (nemluvě o jemu podřízených zaměstnancích), a to v rozsahu, který je částečně stanoven samotným zákonem (podrobněji než v případě ředitele nebo dozorčí rady) a ve zbytku pak ponechán vůli zakladatele, respektive textu zakládací listiny.

Výčty jednání obsažené v odstavci druhém a třetím výše uvedeného čl. VII této zakládací listiny mají z větší části základ v zákonných ustanoveních, konkrétně §§ 410, 411 a 414 OZ, přičemž do zakládací právní listiny byly přepsány především pro její větší srozumitelnost a pro zvýšení jejího informativního charakteru (i úplné mlčení o těchto případech nebo prostý odkaz na zákon by samozřejmě byly dostačující). Opět je možno nad rámec zmíněných případů upravit další, nebo ty z nich, které zákon

stanovuje dispozitivně, vyloučit (jako např. v případě zahájení provozu obchodního závodu nebo jiné vedlejší činnosti) – opět v závislosti na vůli zakladatele.

Souhlas správní rady je dle § 415 odst. 1 OZ vyžadován ke čtveřici jednání uvedených ve čtvrtém odstavci čl. VII této zakládací listiny, přičemž toto zákonné ustanovení je kogentní. Dále je dle § 415 odst. 2 OZ stejný souhlas vyžadován k jednání „*kterým ústav nabývá nebo pozbývá vlastnické právo k movité věci, jejíž hodnota je vyšší než hodnota zakázky malého rozsahu podle zákona upravujícího veřejné zakázky*“. Toto pravidlo však již lze textem zakládací listiny vyloučit, což také pojetí textu čtvrtého odstavce čl. VII této zakládací listiny (skrze slovo „pouze“ a taxativní výčet) činí. V případě této zakládací listiny jsou tedy pravomoci správní rady pojaty poměrně restriktivně, avšak pokud zakladatel chce, může rozsah jednání vyžadujících její souhlas dle své vůle rozšířit *de facto* až do absolutního výčtu. Časový limit, v němž je správní rada povinna souhlas vydat, zákon nezná, a tak jeho úprava, eventuálně konkrétní délka, závisí čistě na rozhodnutí zakladatele.

Zákon blíže neupravuje způsob, jakým se správní rada usnáší na svých rozhodnutích, respektive implicitně počítá s usnášením se prostou většinou, nicméně zakladatel může v zakládací listině určit nutnost většiny kvalifikované, absolutní apod. V této zakládací listině je uveden taxativní výčet případů, v nichž musí být rozhodnutí správní rady jednomyslné, přičemž ve zbytku postačí prostá většina. V případě, že bude mít správní rada více než tři členy, je potřeba uvést, zda prostou většinou všech členů, anebo prostou většinou přítomných členů.

Co se týče délky funkčního období členů správní rady, čl. VII této zakládací listiny upravuje relativně dlouhé funkční období (pětileté), avšak stanovit lze období kratší i delší, pokud je taková zakladatelova vůle. V případě, že by limit trvání funkce člena správní rady v zakládací listině uveden nebyl, subsidiárně použitelný § 409 odst. 2 OZ stanovuje funkční období tříleté.

Čl. VIII

Dozorčí rada

1. Dozorčí rada je tříčlenný kontrolní a revizní orgán ústavu.
2. Dozorčí rada zejména:
  - a. dohlíží, zda ředitel a správní rada vykonávají působnost podle zákona a v souladu se zakládací listinou a statutem, pokud byl vydán,
  - b. kontroluje vedení účetnictví a přezkoumává účetní uzávěrky,
  - c. vyjadřuje se k výroční zprávě,
  - d. upozorňuje ředitele a správní radu na zjištěné nedostatky a podává návrhy na jejich odstranění a
  - e. nejméně jedenkrát ročně podává správní radě správu o své kontrolní činnosti.
3. Dozorčí rada je oprávněna:
  - a. nahlížet do účetních knih a jiných dokladů a kontrolovat v nich obsažené údaje,
  - b. svolat mimořádné zasedání správní rady, pokud to vyžadují zájmy ústavu.
4. Členové dozorčí rady mají právo účastnit se zasedání správní rady.

5. Dozorčí rada je povinna upozornit ředitele a správní radu na veškerá porušení zákonů, zakládací listiny nebo statutu, pokud byl vydán, na ne hospodárné postupy, popřípadě na další nedostatky v činnosti ústavu. Spolu s upozorněním podle předchozí věty je dozorčí rada oprávněna stanovit řediteli nebo správní radě lhůtu ke sjednání nápravy. Pokud k nápravě nedojde, je správní rada povinna neprodleně informovat o zjištěných nedostatcích zakladatele.
6. Dozorčí rada se schází pravidelně dvakrát do roka. Mimo pravidelné schůze se dozorčí rada může sejít na schůzi mimořádné, konané zpravidla řešení naléhavých otázek, pokud dá ke svolání této schůze předsedovi podnět ředitel, kterýkoliv z členů správní rady, nebo kterýkoliv z členů dozorčí rady.
7. Z každého zasedání dozorčí rady je pořízen zápis, který podepíše zapisovatel a předseda. Zápis je zaslán řediteli, dozorčí radě a zakladateli.
8. V čele dozorčí rady stojí předseda, kterého si členové dozorčí rady volí ze svého středu. Předseda svolává zasedání dozorčí rady, řídí jeho průběh a stará se o komunikaci mezi dozorčí radou, ostatními orgány ústavu a zakladatelem.
9. Členy správní rady jmenuje a odvolává zakladatel ústavu. Funkční období člena dozorčí rady je sedmileté.
10. Prvními členy dozorčí rady jsou:
  - a. JMÉNO, PŘÍJMENÍ A BYDLIŠTĚ
  - b. JMÉNO, PŘÍJMENÍ A BYDLIŠTĚ
  - c. JMÉNO, PŘÍJMENÍ A BYDLIŠTĚ

Komentář

Na rozdíl od ředitele a správní rady není dozorčí rada, mimo zmínek o možnosti jejího zřízení, zákonem blíže upravena. Jedná se ze své podstaty o orgán kontrolní, který, je-li zřízen, má na starosti přezkum řízení ústavu ředitelem a správní radou.

Jedná se o orgán, jehož zřízení je fakultativní (dobrovolné) – může být ve své funkci nahrazen eventuálně revizorem (orgán monokratický), institutem externího auditu (na rozdíl od dozorčí rady se v těchto případech o jejich existenci zákon nezmiňuje vůbec, avšak také možnost jejich zřízení nevyklučuje), nebo nemusí existovat vůbec. Hlavním kritériem, dle kterého se bude zakladatel rozhodovat, zda dozorčí rady zřídit či ne, bude nepochybně míra volnosti, kterou bude v řízení ústavu ochoten ponechat obligatorním orgánům – řediteli a správní radě.

Obdobně jako v jiných výše uvedených případech, také v případě dozorčí rady zákon mlčí o konkrétní úpravě pro potřeby ústavu, a tak lze opět skrze § 418 OZ obdobně použít úpravu nadační (konkrétně § 368 a násl. OZ). Vzhledem k odlišnosti ústavu od nadace je však vhodnější zvolit v zakládací listině vlastní úpravu „šitou na míru“ zakladatelovým záměrům.

Pojetí dozorčí rady použité v této zakládací listině je relativně silné s poměrně dlouhým funkčním obdobím.

Čl. IX

Statut ústavu

Správní rada může rozhodnout o vydání statutu ústavu, v němž upraví vnitřní organizaci ústavu a podrobnosti o jeho činnosti.

Komentář

Statut ústavu je fakultativní dokument, jehož úkolem je obsáhnout v sobě detaily vnitřního uspořádání ústavu. V případě této zakládací listiny je detailně upravena vnitřní struktura, co se týče orgánů ústavu a jejich činnosti. Na statut (pokud bude vůbec zřízen) zbyde úprava vnitřní struktury za účelem každodenní činnosti, tedy např. rozčlenění ústavu na jednotlivá pracoviště apod.

Čl. X

Účetnictví a výroční zpráva ústavu

1. Ústav je povinen ve svém účetnictví důsledně oddělit náklady a výnosy spojené s hlavním předmětem činnosti, náklady a výnosy spojené s provozem obchodního závodu nebo jinou vedlejší činností a náklady a výnosy spojené se správou ústavu.
2. Ústav vyhotovuje a zveřejňuje výroční zprávu, jejímž hlavním účelem je informovat veřejnost o jeho činnosti a hospodaření. Výroční zprávu schvaluje správní rada, přičemž její vyhotovení a zveřejnění uložením do sbírky listiny musí být provedeno nejpozději do 6 měsíců od konce účetního období. Za vyhotovení výroční zprávy a její předání správní radě odpovídá ředitel.
3. Pokud po zveřejnění výroční zprávy vyjdou najevo skutečnosti, které vyžadují její opravu, je ústav povinen tuto opravu provést a zveřejnit bez zbytečného odkladu.

Komentář

Čl. X reaguje na §§ 415 a 416 OZ tím, že rekapituluje zákonné nároky na vedení účetnictví ústavu a dále konkretizuje a doplňuje pravidla pro tvorbu výroční zprávy ústavu. Tak jako v jiných případech, i zde je možno stanovit pravidla detailnější i přísnější.

Čl. XI

Hospodaření ústavu

1. Zisk může ústav použít jen k podpoře činnosti, pro niž byl založen a k úhradě nákladů na vlastní správu.
2. Ústav se nesmí bez předchozího souhlasu zakladatele účastnit na podnikání jiných osob.
3. Ústav nesmí poskytnout zálohu, zápůjčku, úvěr, nebo zajištění dluhu žádnému svému z členů správní rady, svému řediteli a osobám jím blízkým.
4. Ústav se nesmí podílet na majetkové podpoře politických stran a politických hnutí.

Komentář

Vyjma jeho prvního odstavce je čl. XI oproti předešlému ustanovení úpravou podmínek nad rámec zákona. Tyto významně omezují možnosti ředitele a správní rady v nakládání s majetkem ústavu. Opět je na vůli zakladatele, zda vtělí do zakládací listiny obdobná či silnější omezení nebo zda naopak nechá příslušným orgánům ústavu takřka volnou ruku. Obecně pro ústav platí (na rozdíl od dřívější úpravy obecně prospěšných společností), že se může podílet na podnikání jiných osob (například založit vlastní společnost s ručením omezeným), pokud to není na újmu provozování hlavní činnosti ústavu a pokud to naopak pomůže realizaci této hlavní činnosti. Ústav je ale podobně jako spolek právnická osoba neziskového charakteru a proto její hlavní činností nemůže být podnikání.

Čl. XII

Zrušení a likvidace ústavu

1. Zániku ústavu výmazem z veřejného rejstříku vždy předchází jeho zrušení s likvidací nebo bez ní. Likvidace není vyžadována, pokud se jedná o zrušení ústavu sloučením, splynutím či rozdělením.
2. Mimo případů vyplývajících ze zákona se ústav zrušuje:
  - a. dnem, na němž se usnesla správní rada,
  - b. sloučením s jiným ústavem nebo rozdělením na dva či více ústavů a
  - c. prohlášením konkurzu nebo zamítnutím návrhu na prohlášení konkurzu pro nedostatek majetku.
3. Za účelem likvidace jmenuje správní rada bez zbytečného odkladu likvidátora. Nesplní-li správní rada tuto povinnost, jmenuje likvidátora příslušný soud.
4. Dnem zápisu likvidace a likvidátora do příslušného rejstříku zaniká působnost všech orgánů ústavu a jejich pravomoci přecházejí na likvidátora.
5. Po vstupu ústavu do likvidace vyrozumí likvidátor o této skutečnosti neprodleně všechny osoby, které jsou touto likvidací dotčeny. Nejpozději do 30 dní od svého zápisu do příslušného rejstříku sestaví likvidátor soupis jmění ústavu a zpřístupní jej v sídle ústavu a zároveň způsobem umožňujícím dálkový přístup.
6. Likvidační zůstatek bude v celé své výši použit pro veřejně prospěšné účely. Toto neplatí, pokud likvidační zůstatek nebo jeho část tvoří účelově vázané plnění z veřejného rozpočtu; v tomto případě se likvidátor řídí pokyny příslušného orgánu, který o daném plnění rozhodoval.

Komentář

Stejně jako některá předcházející ustanovení, ani ustanovení o likvidaci není ze zákona povinné. Vzhledem k absenci konkrétní právní úpravy likvidace „šité na míru“ pro právní formu ústavu je vhodné upravit pro tyto otázky speciální pravidla v zakládací listině. V případě absence konkrétní úpravy by bylo postupováno dle obecných ustanovení (§ 187 a násl. OZ), a opět obdobně dle speciálních ustanovení o nadacích (§ 376 a násl. OZ).

Čl. XIII Závěrečná ustanovení

1. O změnách této zakládací listiny rozhoduje i za existence ústavu zakladatel.
2. Není-li rozhodování zakladatele možné, nabývá jeho práva vůči ústavu správní rada. K rozhodnutí správní rady o změně účelu ústavu a jeho zrušení je vyžadován souhlas soudu

Komentář

Toto ustanovení hovoří o možnosti změn ve znění zakládací listiny a především stanovuje řešení situace, v níž zakladatel dále není schopen jednání (především v případě úmrtí fyzické nebo zániku právnické osoby). Výše uvedený článek je v podstatě obrazem § 406 OZ, z něhož přejímá většinu textu, a řešení v něm obsažené nechává v době, kdy zakladatel již nemůže do otázek ústavu vstupovat na jeho správní radě. Nadále se proto ústav bude spravovat samostatně pouze prostřednictvím svých orgánů, s výjimkou otázek, k nimž je potřeba souhlasu soudu.

Ustanovení § 406 odst. 2 OZ rovněž umožňuje určit v zakládací listině osobu, která zakladatelova práva nabude. Toto řešení lze realizovat zpravidla dvěma způsoby. Prvním z nich je explicitní stanovení jedné osoby, která může později místo sebe opět určit osobu jinou (a tím opět zajistit kontinuitu). Druhým způsobem je stanovení obecného rámce založeného např. na právním nástupnictví (kopírujícího např. zákonnou dědickou posloupnost v závislosti na velikosti podílů). Tento způsob je však v praxi značně komplikovaný, především v situacích, kdy existuje více právních nástupců zakladatele nebo v situacích, kdy zakladatele bylo více osob.

Volba jednoho z výše uvedených řešení záleží na vůli zakladatele a jeho záměrech do budoucna, tedy zda chce ústav spíše založit a dál jej nechat fungovat více méně či zcela samostatně, nebo zda hodlá i do budoucna udržet v otázkách fungování ústavu vliv např. svých dědiců.